

Наталя Коляда

АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА: НЕДІЛЬНІ ШКОЛИ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

Утвердження державотворчих процесів в Україні потребує докорінних змін у галузі освіти. Досягти успіху в реформуванні сучасної школи допоможе ґрунтовне вивчення, об'єктивна оцінка, творче осмислення та впровадження кращих надбань української освіти і педагогіки з метою оптимального поєднання класичної спадщини минулого та сучасних досягнень наукової думки, органічного зв'язку її з вітчизняною історією, культурою та педагогічним досвідом (Державна національна програма „Освіта. Україна ХХІ століття”).

Сьогодні поряд із загальноосвітніми створюється та успішно діє ціла низка неформальних освітніх закладів (зокрема, недільних шкіл) релігійного, етнічного, культурно-освітнього спрямування. У зв'язку з цим особливого значення набуває вивчення діяльності недільних шкіл України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – нетрадиційних народно-просвітницьких закладів позашкільної освіти та освіти дорослих.

Національна доктрина розвитку освіти, проект Закону України “Про освіту дорослих” („Про додаткову освіту”, „Про безперервну освіту”) передбачають рівний доступ до здобуття якісної освіти та безперервність освіти, навчання протягом життя. Проте сьогодні у зв'язку із складною соціальною ситуацією, що склалася в країні, набуває поширення феномен „функціональної безграмотності” стосовно дітей шкільного віку (бездоглядних, безпритульних – так званих „дітей вулиці”) та дорослих, які не здобули навіть елементарної освіти. Це є порушенням конституційної вимоги щодо обов'язковості загальної освіти в Україні для усіх громадян (відповідно до потреб різних верств населення) та забезпечення доступності здобуття якісної освіти протягом життя.

Враховуючи демографічні, соціальні, економічні зміни, сьогодні стає нагальною потреба пошуку нових організаційних форм здобуття якісної освіти та професійної підготовки, мережа яких повинна задовольняти запити кожної людини відповідно до її інтересів, здібностей та потреб суспільства. Тому аксіоматичним у цьому контексті є переконання щодо необхідності докладного та всебічного вивчення історії недільних шкіл, усвідомлення сутності й сенсу цього історико-педагогічного феномену з метою пошуку нових шляхів розвитку національної системи освіти України, зокрема, подальшого удосконалення теорії і практики позашкільної освіти та освіти дорослих у контексті сучасної концепції безперервної освіти.

Список архівних джерел (141 справа) з проблеми розвитку недільних шкіл в Україні протягом другої половини ХІХ – початку ХХ ст. включає

документи Центрального державного історичного архіву України у м. Києві (фонди № № 12, 13, 127, 278, 279, 285, 295, 304, 306, 311, 335, 336, 385, 386, 442, 707, 708, 711, 1672, 1720, 2040), Державного архіву м. Києва (фонд № 16), Державного архіву Київської області (фонди № № 2, 7), Державного архіву Черкаської області (фонди № № 8, Р-5799), Інституту рукописів Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (фонди № № 1, 2, 10, 179).

1. Алчевская Х. Д. приглашает Миллера на рождественский праздник, который состоится в воскресной школе. – ЦДІАК України, ф. 2040, оп. 1 (1903), спр. 44, арк. 1.
2. Баллин Н. П. Пятьдесят лет моей жизни. Развитие моих социальных стремлений. – ІР НБУ ім. В.І. Вернадського, ф. 1, № 20778, арк. 1-53.
3. Ведомость о числе воскресных школ в Киевском учебном округе за 1860 год. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1860), спр. 467, арк. 423 – 426.
4. Ведомость о числе воскресных школ в Полтавской Дирекции училищ. - ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 467, арк. 307-312.
5. Відомості про організаторів недільних шкіл Д.І.Пильчикова та О. Кониського. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 467, арк.307.
6. Граховецький Д. Перші недільні школи на Полтавщині. – ІР НБУ ім. В.І. Вернадського, ф. 10, № 17136, арк. 1-35.
7. Дела об открытии воскресных школ в г. Киеве и других населённых пунктах Киевской епархии. – ЦДІАК України, ф. 127, оп. 959 (1860-1862), спр. 33, арк. 1-73.
8. Дела по ходатайству студентов и одного профессора Киевского университета о разрешении устроить литературные чтения в пользу воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 812 (1862), спр.71, арк.1-5.
9. Дело канцелярии попечителя Киевского учебного округа о составлении в Полтаве общества, имеющего целью распространение грамотности и элементарных знаний в народе (1861 г.). – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 1, № 11431, арк. 1-2.
10. Дело о закрытии воскресных школ по распоряжению министра внутренних дел. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 812 (1862), спр. 106, арк. 1-71.
11. Дело о закрытии воскресных школ по распоряжению министра внутренних дел. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 812 (1862), спр. 106, арк. 1-71.
12. Дело о предполагаемом открытии воскресной школы при Заславском механическом заводе. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 225 (1875), спр. 145, арк.1.
13. Дело о разрешении попечителя Киевского учебного округа открыть воскресную школу для взрослых при народных училищах в Черниговской и Полтавской губерниях. – ЦДІАК України, ф. 707, оп.

- 225 (1876), спр. 29, арк. 1-5.
14. Дело о разрешении студентам Киевского университета организовать несколько литературных вечеров в период контрактов в пользу воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 427, арк. 3, 11-12.
  15. Дело о разрешении студентам Киевского университета устроить публичные литературные чтения сочинений Пушкина, Лермонтова, Гоголя, Тургенева и др. в пользу воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 810 (1860), спр. 156, арк. 1-9.
  16. Дело об изъявлении благодарности помощнику Марковичу и капитану Штрейбельту за пожертвования их в пользу бедных учеников Глуховского и Остерского уездных училищ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 87 (1861), спр. 4567, арк. 1-3.
  17. Дело об образовании в Харьковском университете тайного студенческого общества, распространяющего в народе сочинения Герцена, направленные против существующего строя, занимающегося устройством воскресных школ для распространения знаний в народе и присоединении к этому обществу некоторых студентов Киевского университета. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 261 (1860), спр. 2, арк. 1-105.
  18. Дело об организации занятий в школе, открытой Киевским обществом грамотности при Киевской тюрьме. – Державний архів Київської області, ф. 7, оп. 5, спр. 896, арк. 1-38.
  19. Дело об особой части канцелярии Киевского генерал-губернатора об открытии в Киеве воскресных школ для ремесленного класса. 1859 – 1861 гг. – ІР НБУ ім. В. І. Вернадського, ф. 1, № 11432, арк. 4.
  20. Дело об открытии в г. Киеве воскресной школы грамотности при Киевском политехническом институте. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 853 (1903), спр. 266, арк. 1-12.
  21. Дело об открытии в г. Ромны мужской воскресной школы. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 525, арк. 1-3.
  22. Дело об открытии в г. Ромны, г. Зенькове, г. Опошне, с. Великих Бурыщах воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 451, арк. 1-19.
  23. Дело об открытии в г. Тараще воскресной школы. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 91, арк. 13.
  24. Дело об открытии в Киеве воскресных школ по инициативе студентов Киевского университета и при поддержке попечителя Киевского учебного округа Н.И. Пирогова и открытии таких школ в других городах Юго-Западного края. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 809 (1859), спр. 179, арк. 46-47, 77, 144, 181.
  25. Дело об открытии в предместьи г. Полтавы, м. Павленках, мужской воскресной школы. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 15, арк. 1.
  26. Дело об открытии воскресной школы в Киеве, в здании, занимаемом

- Дивизионной Фейерверкской школой. – ЦДІАК України, ф. 707, оп.27 (1861), спр. 79, арк. 1-3.
27. Дело об открытии при Нежинском уездном училище воскресной школы для желающих обучаться русской грамоте и началам арифметики. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 75, арк. 1-9.
28. Дело об открытии при штабе Севского пехотного полка в г. Каменце воскресной школы. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 484, арк. 1-6.
29. Дело по ходатайству учительницы А.Крахмальной об уплате ей Летичевским уездным комитетом о народной трезвости содержания за преподавание уроков в местной воскресной школе. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 707 (1908), спр. 196, арк. 4.
30. Дознание следственной комиссии при генерал-губернаторе по делу студента Киевского университета Моссаковского Е. М. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 811 (1861), спр. 222а, арк. 182, 190.
31. Донесение Киевского военного губернатора и предписание генерал-губернатора о запрещении крестьянами Тарасовской волости открыть воскресную школу. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 814 (1864), спр. 290, арк. 1-2.
32. Житецький І. Шевченко і харківська молодь. – ІР НБУ ім. В.І. Вернадського, ф. 10, № 17379, арк. 1-21.
33. Журнал регистрации пройденного материала по разным предметам в воскресной школе и список слушателей школы в г. Киеве. – ЦДІАК України, ф. 711, оп. 3 (1904 – 1906), спр. 4715, арк. 1-47.
34. Журналы заседаний Совета за 1860 г. – ЦДІАК України, ф. 707, оп.317, спр. 485 (1870), арк.9.
35. Звіт Київського учбового округу за 1860 р. (відомості про кількість недільних шкіл). – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 467, арк. 1-523.
36. Листування директора училищ Полтавської губернії з попечителем Київського учбового округу про відкриття в Полтаві чоловічої недільної школи. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 220, арк. 1-4.
37. Листування директора училищ Полтавської губернії з попечителем Київського учбового округу про відкриття недільної школи у м. Миргороді. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 194, арк. 1-7.
38. Листування директора Черкаського училища з попечителем Київського учбового округу про відкриття недільної школи у м. Черкаси. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 70, арк. 1-9.
39. Листування учителя Кобеляцького повітового училища з попечителем Київського учбового округу про відкриття недільної школи в м.Кобеляки. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 173, арк. 1-5.
40. Матеріали к журналам “Самостійне слово”, “Громадниця”, издаваемые учителями воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 12, оп. 1 (1861 – 1862), спр. 252, арк. 1-245.

41. Материалы о деятельности воскресных школ в городах Киеве и Харькове. – ЦДІАК України, ф. КМФ 12, оп. 1, спр. 248, арк. 1-65; спр. 249, арк. 1-54; спр. 250, арк. 1-167; спр. 251, арк. 1-72.
42. Материалы, собранные к работе “Студії освітньої діяльності Полтавської та Київської громад” в ЦГИА СССР в г. Ленинграде в конце 1920-х – начале 1930-х гг. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 44, арк. 185.
43. Миловидів Л.В. Шевченко й Чернігівська недільна школа 60-х рр. – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 10, № 17754, арк. 2.
44. Миловидов Л. Недільні школи на Чернігівщині в 1860 р. – ІР НБУ ім. В.І. Вернадського, ф. 10, № 17749, арк. 1-16.
45. Министерские распоряжения об открытии воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860 – 1861), спр. 523, арк. 1-2.
46. Науменко В. Стара громада (спогади). – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 1, № 49600, арк. 1.
47. Недільні школи у Києві. – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 179, № 879, арк. 1-4.
48. О воскресной школе в г. Одессе для рабочих. Из постановления от 7-8 января 1913 г. – АК України, ф. 385, оп. 1 (1913), спр. 2727, арк. 46, 48.
49. О дозволении учителю Полтавского женского училища Антипову открыть при том училище воскресную женскую школу. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 137, арк. 1-7.
50. О допущении разных лиц к занятиям в качестве преподавателей в Киево-Печерской Воскресной Школе. – Державний архів Київської області, ф. 2, оп. 40, спр. 94, арк. 13-15.
51. О местонахождении, времени основания и количестве учеников в мужской и женской воскресных школах г. Харькова. Из списка учреждений и должностных лиц, входящих в состав Харьковского общества грамотности. – ЦДІАК України, ф. 304, оп. 1 (1904), спр. 138, арк. 375-377.
52. О назначении законоучителя в Киево-Подольскую мужскую воскресную школу. – ЦДІАК України, ф. 127, оп. 798, спр. 113, арк. 59-60.
53. О передаче здания воскресной школы для 2-классного городского училища и о построении нового здания для воскресной школы. – ДАЧО, ф. 8, оп. 1, спр. 467, арк. 1-7.
54. О пожертвовании Статским Советником Г. Е. Афанасьевым 1200 руб. – ДАКО, ф. 2, оп. 217, спр. 284, арк. 1.
55. О существующих в Киеве, Харькове и Полтаве обществах хлопоманов. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 813 (1863), спр. 637, арк. 10.
56. Об ассигновании Московским обществом грамотности денежных средств на учреждение воскресных “повторительных” классов и школьных библиотек. Из циркуляра № 4 по управлению народными училищами за апрель 1896 г. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 296 (1896), спр. 68, арк. 80.

57. Об открытии в г. Киеве 5 мужских и 2 женских воскресных школ. Из отчёта (генерал-губернатора) о политическом состоянии Киевской, Подольской и Волынской губернии. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 38 (1862), спр. 881, арк. 38.
58. Об открытии в здании Политехнического института в г. Киеве воскресной школы для рабочих. Из представления Киевского губернатора от 18 апреля 1906 г. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 855 (1900), спр. 322, арк. 192.
59. Об открытии воскресной школы в доме Киевского дневного приюта (священником Благовещенской церкви Вишневецким) для детей рабочих. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 847 (1897), спр. 21, арк. 283.
60. Об открытии воскресной школы при Киевской первой гимназии. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26, спр. 464, арк. 1-6.
61. Об открытии воскресных праздничных школ для простого народа во всех благочестиях Киевской епархии. – ЦДІАК України, ф. 127, оп. 674 (1870), спр. 41, арк. 1-6.
62. Об оштрафовании жителей г. Одессы Жткова, Пекаторса, Коханского, Лескевича и др. “за чтение лекций без согласия и разрешения учебного начальства в воскресных школах”. – ЦДІАК України, ф. 335, оп. 1 (1906), спр. 73, арк. 46-75.
63. Общественно-педагогическое движение и Н. И. Пирогов. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 3, арк. 59.
64. Отношение департамента торговли и мануфактур от 5 февраля 1900г. о разрешении открыть воскресную школу при Киевском политехническом институте. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 630 (1900), спр. 92, арк. 1.
65. Отношение директора Киевской II гимназии и училищ Киевской губернии к попечителю Киевского учебного округа с просьбой открыть воскресную школу при Городищенском парафиальном училище. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1861), спр. 497, арк. 5.
66. Отношение директора училища Полтавской губернии попечителю Киевского учебного округа об организации Общего совета воскресных школ в г. Полтаве. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 204, арк. 1-5.
67. Отношение Киевского военного Подольского и Волынского генерал-губернатора попечителю Киевского учебного округа об установлении наблюдения за деятельностью воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. Секр. (1860), спр. 2, арк. 20.
68. Отношение Киевского военного, Подольского и Волынского генерал-губернатора к попечителю Киевского учебного округа о разрешении принимать добровольно пожертвования на организацию воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 87 (1860), спр. 4340, арк. 7.
69. Отчёты о деятельности воскресной школы в г. Каневе. – ЦДІАК України, ф. 127, оп. 998 (1861), спр. 15, арк. 6, 8-9.
70. Переписка директора Немировской гимназии с попечителем Киевского

- учебного округа с начальником Подольской губернии об открытии воскресной школы при Немировской гимназии. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 403, арк. 8.
71. Переписка Киевского отдельного цензора с Главным управлением по делам печати о запрещении цензурой “Отчёта о деятельности воскресных школ Киевского общества грамотности”. – ЦДІАК України, ф. 295, оп. 1 (1904), спр. 1, арк. 83 – 88, 121-125.
72. Переписка с Департаментом Министерства народного просвещения о существовании в Киевском учебном округе одной воскресной школы для ремесленников. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 225 (1872), спр. 9, арк. 1-2.
73. Переписка с директорами училищ Полтавской губернии об открытии воскресной школы для девочек в г. Полтаве. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 239, арк. 2-3.
74. Переписка с директорами училищ Черниговской губернии и Черниговским гражданским губернатором об открытии воскресных школ в г. Глухове. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860-1861), спр. 466, арк. 1-4.
75. Переписка с директором народных училищ Киевской губернии об отводе помещения Сквирского городского училища для воскресной школы при Сквирском народном доме. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 227 (1905), спр. 14, арк. 171-173.
76. Переписка с директором Нежинского лицея Стерблин-Каменским и Н.И. Пирогова об открытии воскресной школы в г. Нежине. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 175, арк. 8.
77. Переписка с директором училищ Киевской губернии об открытии воскресной школы в г. Прилуки Полтавской губернии. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 247, арк. 1-3.
78. Переписка с директором училищ Киевской губернии об открытии воскресной школы в г. Сквире. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 315, арк. 1, 3.
79. Переписка с директором училищ Киевской губернии об открытии мужской воскресной школы в г. Житомире. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 26, арк. 1-8.
80. Переписка с директором училищ об открытии субботних школ для еврейского населения. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 87 (1861), спр. 4611, арк. 1-80.
81. Переписка с директором училищ Полтавской губернии об открытии воскресной школы в г. Полтаве при пансионе Дейнеки. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 203, арк. 1-5.
82. Переписка с директором училищ Полтавской губернии об открытии воскресной школы и библиотеки при Хорольском училище. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 69, арк. 1.
83. Переписка с инспектором народных училищ Подольской губернии об отказе Могилевскому уездному комитету попечительства о народной

- трезвости в ходатайстве об отводе помещения городского училища под воскресную школу. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 227 (1901), спр. 1, арк. 19-20.
84. Переписка с Киевским губернатором и попечителем Киевского военного округа о разрешении студентам Киевского университета провести несколько литературных вечеров в пользу воскресных школ во время контрактной ярмарки в г. Киеве. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 810 (1860), спр. 155, арк. 3-4.
85. Переписка с Министерством народного просвещения князем Долгоруковым, попечителем Киевского учебного округа о наблюдении в г. Киеве за воскресными школами, находящимися под руководством профессора Киевского университета Павлова. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 810, спр. 185 (1860), арк. 171-173, 175-176, 181, 189, 221-222, 248.
86. Переписка с надзирателем Уманского уездного училища об открытии воскресной школы в г. Умани. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 159, арк. 1-6.
87. Переписка с начальником Киевского ЖПУ ж/дорог и службой пути Юго-Западных ж/дорог об устройстве благотворительных вечеров, концертов, спектаклей для железнодорожных рабочих и служащих и об открытии воскресных школ на железнодорожных станциях. – ЦДІАК України, ф. 285, оп. 1 (1902), спр. 181, арк. 32.
88. Переписка с управляющим Полтавской дирекцией училищ об открытии мужского воскресного училища при Роменском приходском училище. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 225, арк. 1-8.
89. Переписка с учителем Перекаловым об открытии воскресной школы в г. Новгород-Северском. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 150, арк. 1-8.
90. Письмо Киевского и Галицкого митрополита с выражением неудовлетворения по поводу времени учёбы в воскресных школах, которая проходит во время богослужения. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 175, арк. 3.
91. По прошению студента университета СВ. Владимира Константина Рубисова о принятии в руководство при преподавании арифметики в уездных приходских училищах составленной им начальной арифметики. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 516, арк. 1.
92. Порскалов В. Отчёт о воскресной школе при Новгород-Сиверской гимназии. – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 1, № 3496, арк. 1-3.
93. Потєбня О.О. Азбука. – ІР НБУ ім. В.І.Вернадського, ф. 2, № 668, арк. 1-17.
94. Предписание и.д. Киевского, Подольского и Волынского генерал-губернатора Киевскому коменданту об исполнении приказа Военного министра о закрытии воскресных школ при войсках. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 275 (1862), спр. 2, арк. 1-2.
95. Представление попечителя Киевского учебного округа Пирогова Н.И.

- генерал-губернатору о разрешении студентам Киевского университета устраивать в пользу воскресных школ публичные чтения сочинений Пушкина, Лермонтова, Тургенева и др. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 810 (1860), спр. 155, арк. 1.
96. Представление ректора академии Киевскому митрополиту о разрешении студентам академии производить занятия в воскресной школе при академии. – ЦДІАК України, ф. 711, оп. 3 (1904), спр. 2803, арк. 1.
97. Про клопотання і дозвіл почесним громадянам Яхненкам і Симиренкам відкрити недільну школу у приміщенні парафіяльного училища. Справа канцелярії попечителя. – ДАЧО, ф. р. – 5799, оп. 1 (1860-1861), спр. 22, арк. 1-14.
98. Прошение мещан г. Полтавы о разрешении на открытие воскресной школы, донесение А. Власенко о разрешении на постановку народных спектаклей. – ЦДІАК України, ф. 13, оп. 1 (1861), спр. 43, арк. 1-24.
99. Прошение студента университета Святого Владимира о принятии в руководство при преподавании Арифметики в уездных и приходских училищах составленной им “Начальной арифметики”. Рецензии на этот учебник. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27, спр. 516, арк. 1-6.
100. Прошение студентов университета попечителю Киевского учебного округа Пирогову Н. И. о разрешении открыть воскресную школу при Фундуклеевской женской гимназии. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 25 (1860), спр. 352, арк. 67, 80.
101. Революционно-просветительное движение конца 50-х – начала 60-х гг. XIX столетия в годы управления Киевским учебным округом Н.И. Пирогова. Часть I. Полтава. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 1, арк. 201.
102. Революционно-просветительное движение конца 50-х – начала 60-х гг. XIX столетия в годы управления Киевским учебным округом Н.И. Пирогова. Часть I. Полтава. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 1^a, арк. 205.
103. Революционно-просветительное движение конца 50-х – начала 60-х гг. XIX столетия в годы управления Киевским учебным округом Н.И. Пирогова. Часть II. Киев. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 2, арк. 80.
104. Революционно-просветительное движение конца 50-х – начала 60-х гг. XIX столетия в годы управления Киевским учебным округом Н.И. Пирогова. Часть II. Киев. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 2^a, арк. 80.
105. “Резолюция, принятая 6 февраля на собрании учащихся одесских воскресных и субботних школ и вечерних курсов для взрослых”. Прислана в г. Рязань из Одессы в 1905 г. – ЦДІАК України, ф. 385, оп. 1 (1905), спр. 1701, арк. 218.
106. Резолюция, принятая собранием учащихся воскресных и субботних

- школ и вечерних курсов для взрослых в г. Одессе 10 февраля 1905г., требующая прекращения производства и насилия администрации в школах. Переслана из г. Одессы в Аккерман в 1905 г. – ЦДІАК України, ф. 385, оп. 1 (1905), спр. 1702, арк. 64.
107. Резолюция учителей Одесских воскресных и субботних школ и вечерних курсов. Из полученного агентурным путём письма из Одессы в г. Воскресенск. – ЦДІАК України, ф. 386, оп. 1 (1905), спр.950, арк. 56-57.
108. Робота “Студії з історії буржуазного освітнього руху на Україні початку 60-х років XIX ст.” Частина I. З історії освітньої діяльності Полтавської громади 60-х років. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 5, арк. 307.
109. Робота “Студії з історії українського освітнього руху часів виникнення старої Київської громади (1859 – 1863 гг.). Частина II. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 5^a, арк. 156.
110. Рубісов К. Начальная арифметика. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26, спр. 452, арк. 1-66.
111. Сведения об открытии в гг. Тараще и Умани воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 127, оп. 959 (1860 – 1861), спр. 33, арк. 21-28, 30.
112. Сообщение Штаба отдельного корпуса жандармов от 6 февраля 1904 г. о правилах открытия воскресных школ при железнодорожных училищах. – ЦДІАК України, ф. 278, оп. 1 (1904), спр. 26, арк. 98.
113. Сообщение Штаба отдельного корпуса жандармов от 6 февраля 1904 г. о правилах открытия воскресных школ при железнодорожных училищах. – ЦДІАК України, ф. 309, оп. 1, спр. 1, арк. 79.
114. Сочинение студента Вороного Ф. на тему: “Какие условия необходимы для составления биографического учебника по Русской истории для воскресных школ”. – Державний архів м.Києва, ф. 16, оп. 471, спр. 105, арк. 1-8.
115. Список воскресных, субботних и вечерних школ, состоящих в ведении инспекции народных училищ Одесского градоначальства. – ЦДІАК України, ф. 386, оп. 1 (1905), спр. 860, арк. 7-9.
116. Список преподавателей Харьковских воскресных школ, предоставленный начальнику Харьковского ГЖУ 14 августа 1898 г. – ЦДІАК України, ф. 306, оп. 1 (1898), спр. 7, арк. 9.
117. Список студентів, які працювали вчителями недільних шкіл (Подільської і Новоостроєнської). – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 261, спр. 2, арк. 22.
118. Справа про відкриття в м. Новоушиці Подільської губернії чоловічої недільної школи. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 171, арк. 1-2.
119. Справа про відкриття жіночої недільної школи при Новгород-Сіверському повітовому училищі. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 450, арк. 1-2.

120. Справа про відкриття недільних і святкових шкіл в Києві (Києво-Подільська, Новостроєнська, Фундуклеївська та інші). – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 25(1859), спр. 352, арк. 1-158.
121. Справа про відкриття недільної школи в м. Звенигородці Київської губернії. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 285, арк. 1-8.
122. Справа про відкриття недільної школи для дітей ремісників та селян при Полтавській гімназії. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 26 (1860), спр. 36, арк. 1-5.
123. Справа про відкриття недільної школи при Лубенському повітовому училищі. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 187, арк. 1-5.
124. Справа про відкриття чоловічої недільної школи при Костянтиноградському повітовому училищі. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 472, арк. 1-7.
125. Справа про відкриття чоловічої недільної школи при Лохвицькому повітовому училищі. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 159, арк. 1-2.
126. Справа про закриття недільних та щоденних безплатних шкіл. Указ Сенату, списки шкіл, викладачів. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 28 (1862), спр. 268, арк. 1-94.
127. Справа про пожертвування для недільних шкіл 300 примірників твору Г.Ширяєва “Вечерние рассказы странника на родине”. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 496, арк. 1-5.
128. Стаття “До питання про джерела освітньої діяльності старої Київської громади”. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 6, арк. 6.
129. Стаття “Воскресные школы”. – ЦДІАК України, ф. 1720, оп. 1, спр. 33, арк. 8.
130. Упоминається воскресная школа при Сквирском казённом военном складе для рабочих склада. Из журналистов Киевского губернского комитета по делам земского хозяйства за 1907-1908 гг. – ЦДІАК України, ф. 442, оп. 660 (1907), спр. 263, арк. 118.
131. Циркуляр Департамента Министерства народного просвещения от 4 сентября 1891 г. о подчинении открывающихся воскресных школ духовному ведомству. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 296 (1891), спр. 36, арк. 19.
132. Циркуляр Департамента полиции от 30 октября 1896 г. о проверке благонадёжности лиц, принимаемых на работу в воскресные школы. – ЦДІАК України, ф. 278, оп. 1 (1896), спр. 26, арк. 14.
133. Циркуляр Департамента полиции от 30 октября 1896 г. о проверке благонадёжности лиц, принимаемых на работу в воскресные школы. – ЦДІАК України, ф. 274, оп. 1, спр. 316, арк. 48.
134. Циркуляр Департамента полиции от 30 октября 1896 г. об особой проверке лиц, поступающих на какую-либо должность в воскресные школы, с целью предотвращения распространения революционной агитации среди рабочих, посещающих школу. – ЦДІАК України, ф. 385, оп. 1 (1896), спр. 302, арк. 61.

135. Циркуляр Департамента полиции от 30 октября 1896 г. об особой проверке лиц, предписывающий строго проверять учителей воскресных школ, являющихся местом для пропаганды среди рабочих. – ЦДІАК України, ф. 336, оп. 1 (1896), спр. 5а, арк. 57.
136. Циркуляр Министерства народного просвещения от 13 ноября 1902г. о подчинении открывающихся воскресных школ “бдительному надзору училищного начальства с целью обеспечения религиозно-нравственного их направления и ограждения от антиправительственной пропаганды”. – ЦДІАК України, ф. 707, оп.227 (1902), спр. 31, арк. 123.
137. Циркуляр Министерства народного просвещения от 4 мая 1860 г. об ограничении прав воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 707, оп. 27 (1861), спр. 564, арк. 2-3.
138. Циркуляр отдельного корпуса жандармов от 6 февраля 1904 г. об открытии воскресных школ при железнодорожных училищах. – ЦДІАК України, ф. 311, оп. 1 (1904), спр. 2, арк. 114.
139. Циркуляр отдельного корпуса жандармов от 6 февраля 1904 г. об открытии воскресных школ при железнодорожных училищах. – ЦДІАК України, ф. 279, оп. 1 (1904), спр. 15, арк. 103.
140. Циркуляр попечителя Киевского учебного округа ректору Киевского университета о закрытии воскресных школ. – ЦДІАК України, ф. 708, оп. 469 (1862), спр. 120, арк. 13.
141. Черновик с рукописной записки В. Ф. Малиновского об учреждении училищ в воскресные и праздничные дни. – ЦДІАК України, ф.1672, оп. 1, спр. 329, арк. 1.